

سخن سردبیر

Editorial

مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

دوره شانزدهم، تیر ۱۳۹۶، ۲۹۱-۲۹۲

انتشار پروتکل کارآزمایی‌ها توسط نشریه دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

Publication of Trials' Protocol by JRUMS

محسن رضائیان^{۱،۲}

کارآزمایی‌ها، بهترین و کامل‌ترین نوع مطالعات اپیدمیولوژیک هستند که می‌توانند منجر به تأیید یا رد یک رابطه علیتی شوند [۱]. از همین‌رو، در طراحی این گونه مطالعات و نگارش نتایج آنها، می‌بایست ظرافت و دقت زیادی به خرج داد [۲]. انواع گوناگونی از کارآزمایی‌ها با طراحی‌های متفاوت وجود دارند که از جمله می‌توان به کارآزمایی‌های بالینی، کارآزمایی‌های میدانی و کارآزمایی‌های مداخلات اجتماعی اشاره نمود [۳].

معمولاً برای هر کارآزمایی می‌توان پنج مرحله در نظر گرفت: تولید ایده کارآزمایی و برنامه‌ریزی آن، ثبت کارآزمایی، انجام کارآزمایی، تجزیه و تحلیل داده‌ها و انتشار نتایج حاصل از مطالعه. تمامی جزئیات این پنج مرحله باید ابتدا در پروتکل (Protocol) مطالعه شرح داده شوند. نگارش پروتکل کارآزمایی و تأیید آن در یک کمیته اخلاق معتبر، از جمله پیش‌شرط‌های لازم برای انجام هر کارآزمایی است [۴]. با وجود این، آنچه که در سال‌های اخیر بر روی آن تأکید شده است ثبت، چاپ و انتشار پروتکل کارآزمایی‌ها در یک نشریه معتبر می‌باشد [۵-۴].

این نکته سبب خواهد شد که قبل از اجرای کارآزمایی، پروتکل آن توسط داوران مجله مورد بازبینی قرار گیرد و در صورت نیاز، کیفیت آن ارتقا پیدا کند [۵]. همچنین، ایده خلاقانه و نوین کارآزمایی خیلی زود و قبل از اجرای آن، به اسم طراحان کارآزمایی ثبت گردد. به علاوه، جزئیات بسیار دقیق و موشکافانه کارآزمایی که ممکن است نتوان آن را در مقاله نهایی به تفصیل شرح داد، در پروتکل منتشر شده به صورت کامل آورده شوند. در نهایت، برای کارآزمایی‌هایی که انجام آنها ممکن است چند سال طول بکشد، چاپ پروتکل آن در اولین فرصت ممکن، اقدامی بسیار مفید خواهد بود [۴].

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

تلفن: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۱۲۳، دورنگار: ۰۳۴-۳۱۳۱۵۱۲۳، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

۲- استاد مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران

با توجه به اهمیت حیاتی کارآزمایی‌ها در سلامت فرد و جامعه و با توجه به ضرورت چاپ پروتکل این مطالعات، مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان آمادگی خود را برای انتشار چنین پروتکل‌هایی اعلام می‌کند. بدیهی است که مانند سایر مقالات، پروتکل‌های ارسالی نیز مورد مرور همتایان قرار خواهند گرفت. از همین‌رو، پیش از چاپ، حداقل یک داور روش‌شناس و یک داور تخصصی، پروتکل مطالعه را به دقت مورد بررسی قرار خواهند داد.

References

- [1] Rezaeian M. Classification of types of articles based on their values in modifying clinical practice. *JRUMS* 2016; 15 (1): 1-2.
- [2] Rezaeian M. How to report randomised trial studies. *JRUMS* 2013; 12(5): 331-32.
- [3] Woodward M. Epidemiology: Study design and data analysis, Third Edition. Taylor & Francis Group, LLC. 2014.
- [4] Koller M, Lorenz W. Study types and study issues in clinical medicine. *Forensic Sci Int* 2007; 165(2-3): 98-107.
- [5] Rezaeian M. Reducing publication bias in biomedical research: reviewing and registering protocol with a suitable journal. *J Clin Epidemiol* 2016; 69: 248-9.